# СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 83. — Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 10. квітня, 1923.

VOL. XXXI. — No. 83. — Jersey City, N. J., Tuesday, April 10, 1923. — THREE CENTS


# У. Н. СОЮЗ

## ПРИЙМАЄ В ЦВІТНІ, МАЮ І В ЧЕРВНІ, 1923, НОВИХ ЧЛЕНІВ, СТАРШИХ І МАЛОЛІТНІХ, БЕЗ ВСТУПНОГО.

УРЯДНИКИ ВІДДІЛІВ І ЧЛЕНИ ТА ЧЛЕНКИНІ У. Н. СОЮЗА, ВИКОРИСТАЙТЕ СЮ НАГОДУ І ПРИЄДНУЙТЕ ЗА СЕЙ ЧАС ЯК НАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ, А ТАКОЖ ДІТИЙ!

ПОДБАЙТЕ, ЩОБ ЗА СЕЙ ЧАС У. Н. СОЮЗ ДІЙСНО ЗРІС ЗНАЧНО В СИЛУ ЧЛЕНІВ І МАЙНА ДЛЯ ДОБРА І СЛАВИ УСЬОГО ЧЛЕНСТВА І УКРАНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ.

ВІДДІЛИ МОЖУТЬ СІЙ АКЦІЇ ПОМОГТИ ТАКОЖ І ВІДПИСАННЄМ ВСТУПНОГО У СЕБЕ.

ТОЖ ДО ДІЛА, НЕХАЙ ДЕНЬ 1-ого ЛИПНЯ ВИКАЖЕ ВЕЛИКИЙ ЗРІСТ У. Н. СОЮЗА!

---

**УКРАЇНЦІ И УКРАЇНКИ! З НАГОДИ ВЕЛИКОДНЯ СКЛАДАЙТЕ ДАР НА ПИСАНКУ РІДНІЙ ШКОЛІ! — ЗБІРКИ ВИСИЛАЙТЕ СЕЙЧАС ДО ОБЄДНАННЯ НА АДРЕСУ: OBYEDNANNYE, ROOM 608, 136 SOUTH 4TH STREET, PHILADELPHIA, PA.**

---

## ДРУГИЙ ПРОЦЕС ЗА МАСАКРУ СКЕБІВ ТЕЖ СКІНЧИВСЯ УВІЛЬНЕННЄМ

МАРІОН, Илиноис, 6. квітня. — Нині покінчився другий процес за червневу масакру скебів в Герині. Лава присяжних оправдала всіх обжалованих.

На лаві обжалованих засіло сим разом шістьох юнійних майнерів. Державна прокураторія закидувала їм спеціяльно, що вони брали участь в убийстві Антона Мулькавича, ветерана великої війни, що був одним з 22 неюнійних робітників, вбитих підчас масакри. Обжалованими були: Гаф Вилис, член виконовчого уряду стейтової илинойської майнерської юнії; Джеймс Бравн; Оскар Говард; Филип Фонтанетта; Отис Кларк; та Берт Ґрейс. Всі вони боронилися перед зробленими їм закидами своїм „алібі", себто тим, що вони не були на місци злочину в хвилі, коли він случився. Покликані обороною свідки зізнавали, що Вилис в хвилі смерти Мулькавича був в однім гаражи, ждучи на покінчення направи авта; Фонтанетта грав у сусіда в карти; Бравн орав; Говард був на відвідинах; Ґрейс був на публичній площи в Меріоні; а Кларк не лишень що не був винуватий за смерть скеба, але й ще просив других майнерів пощадити життя всім скебам.

Суддя, що провадив росправою, дав припорученне лаві присяжних суддів винести одно з чотирох оречень: вони мали право признати обжалованих винуватими та засудити їх на смерть або засудити їх на досмертну вязницю або довго-літну, що найменче 14-літну, вязницю; або могли їх увільнити. По майже 7-годинній нараді лава присяжних винесла оречення, увільняюче всіх обжалованих від вини й кари.

## ПОСЛІДОВНА БОРОТЬБА УРЯДУ ПРОТИ ТОРГОВЛІ АЛЬКОГОЛЕМ

ВАШІНГТОН, 6. квітня. — Як каже департамент судівництва в своїй опінії для департаменту стейту, о яку сей просив, американська федеральна корабельна комісія має право вставляти при продажі своїх кораблів приватним людямв контракт умову, що вони не будуть сих кораблів вживати до перевозу алькоголічних напитків.

## ОВОЧІ ПРОГИБІЦІЇ

ВАШІНГТОН, 6. квітня. — Річний звіт федерального прогибіцийного уряду показує, що за один рік федеральні аґенти сконфіскували власности (переважно горячих трунків) на 9 міліонів 697,000 долярів, відкрили 10,000 безправних дестилярень алькоголю та 13,000 домашних машин до варення горівки. Федеральні прогибіцийні аґенти арештували в 1922. році 60,000 людий та захопили 3,574 автомобілі, разом вартости 709,000 долярів. При арештах згинуло 14 федеральних аґентів, а 49 було тяжко ранених.

## АВАНТУРА В ЛЕҐІСЛЯТУРІ

ПРОВІДЕНС, Ровд Айленд, 6. квітня. — Межипартійна боротьба в стейтовій леґіслятурі дійшла до такого розгоряченния, що републиканці не дозволили ґубернаторови Флінови виголосити промови до обох палат леґіслятури. Наслідком сього ґубернатор міг промовляти лишень до палати сенату. При тім прийшло до других скандальних сцен межи членами сенату. Один сенатор приміром вислав до предсідателя сенату домаганне, щоби він прочистив двері та дозволив йому увійти до палати, на що предсідатель відповів, що сенатор може забиратися до чорта. Ображений сенатор став відґрожуватися, що він примусить предсідателя відкликати образливі слова або скине його зі сходів.

## СОТКУ МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ СТРАТИЛИ АМЕРИКАНЦІ НА ФАЛШИВІ НАФТОВІ ТЕРЕНИ

ВАШІНГТОН, 6. квітня. — Почтовий уряд, котрий недавно почав нагінку на обманців, що вживають почти, аби продавати шери на не маючі нафти нафтові терени, обчисляє, що сі обманці натягнули американську публику на що найменче 100 міліонів долярів.

Почтовий уряд предложив зібрані ним факти великій лаві присяжних суддів та зажадав видання обжаловання проти заподозрених.

## РОЗЛАМ СЕРЕД КУ-КЛАКС-КЛЕНА

АТЛЕНТА, Джорджія, 6. квітня. — Справа спроневірення гроший потайної організації Ку-Клакс-Клена, що розбила товариство на ворожі собі фракції, вже оперлася о суд. Одна частина членів домагається від суда установлення судового ресивера для організації, і в тій справі вже відбуваються судові переслухання. Поки суд видасть остаточне рішенне, шериф взяв в свою опіку палату організації та її другий маєток.

## ГАРДИНҐ ПРОТИ БЛЬОКІВ В КОНҐРЕСІ

ОҐАСТА, Джорджія, 6. квітня. — Перед своїм відїздом з ферій президент Гардинґ виголосив тут політичну промову, в котрій згадав про ряд домашних політичних справ. Межи иншим бесідник виступив остро проти злуки членів конґресу в непартійні тіла, так звані „бльоки". Після погляду президента, сі бльоки ведуть клясову політику і тому є небезпекою для американських політичних інституцій.

## ХОЧУТЬ ЗАКИНУТИ ПРИЗВІСНІ ГРОШІ

ВАШІНГТОН, 6. квітня. — Урядники департаменту скарбу на засіданню під проводом секретаря скарбу Мелона застановлялися над загальною ревізією десенів всіх паперових грошей. Межи иншим застановлялися над питанням, чи не закинути би зовсім видаванне дво-долярових банкнотів; кажуть, що богато забобонних Американців вважає сей банкнот чимось призвісливим та не хоче його брати до рук.

## ПРОЄКТУЮТЬ ВЖИВАННЄ ФЛЬОТИ ПРОТИ ПАЧКАРІВ ГОРІВКИ

Урядники американскої фльоти запроектували президентови Гардинґови видати приказ, щоби для слідження за пачкарями алькоголю морем вживати военної фльоти, а спеціяльно малих, а скорих кораблів, званих „саб-чейсерс".

## КАПІТАН ДАВАВ ШЛЮБ

Капітан американського корабля „Президента Повка", що причалив в четвер до ню-йорського порту, заявив, що він поженив на повнім морю американського актора Дойла та англійську акторку Лакгарт, які від якогось часу виступали разом в водевільових театрах. Капітан давав шлюб яко одинока влада на кораблі. Корабельна оркестра опісля достарчила музики, а капітан дав в честь новоженців сніданне.

## ДАЛИ СИЛАЧА ДО ВЯЗНИЦІ

Міський суддя в Бронксі засудив на пять днів арешту одного Грека, Константина Вльокоса на імя, за переступленне закона про подробичну продаж на вулицях, хоча обжалований мав при собі дозвіл („лайсенс") на таку продаж. Зловив обжалованого один полісмен та привів до суду, закидуючи йому, що він продає як перекупень землі оріхи („пінатси"), хоча він сильний як медвідь. Суддя признав полісменови слушність, побачивши велитенську поставу Грека та довідавшися від нього, що він важить 240 фунтів. Щоби Грек памятав, що йому не забавлятися продаванцем горіхів, суддя дав йому 5 днів.

## АРЕШТОВАННЄ ПОЛЬСЬКОГО КОМІСАРЯ В КОЛОМИЇ ЗА ЗЛОДІЙСТВА

Повітовим земельним комісарем на Покуттю був пан Казімерж Висоцький. Йому підлягали повіти: Коломия, Косів, Печеніжин, Городенка і Кути. І добре було пану Висоцькому на свому теплому становищі поки на днях не арештували його на коломийському двірці не відставили його до Іванової хати. Висоцький обвинувачений о ряд надужить і мальверзацію.

## ДО НАШИХ ЧИТАЧІВ

**В ПОНЕДІЛОК НЕ ВИЙШЛА НАША ЧАСОПИСЬ ІЗЗА ВЕЛИКОДНИХ СВЯТ.**

## СПРАВА ПРИМИРЕННЯ ЦЕРКОВ

В Загребі (столиці Хорватії, в Югославії) виходить російський журнал під назвою „Примиреніє Церквей".

До співробітництва в сьому магазині запрошено кромі російських церковних писменників, також і католицьких та протестантских церковних писменників.

## „ОПАМЯТАЙТЕСЬ ПОКИ НЕ ПІЗНО", КЛИЧЕ ПЕРЕД СМЕРТЮ ЧЕКІСТ

В Москві дня 16. лютого застрілився один з ревізорів урядової поліції по обслідуванню державного політичного управління — Скворцов, колишний робітник. На свою посаду він був недавно призначений з провінції, де був головою партійного комітету. При ньому найдено незапечатаний пакет з запискою на імя президії Центрального Комітету комуністичної партії такого змісту:

„Товариші! Поверхове ознайомленне зі справами нашого Головного Управління по охороні завоювань трудящого люду, обслідування слідчого матеріялу й тих заходів, які свідомо висуваються нами для закріплення нашого становища, як дуже потрібні в інтересах партії згідно з обясненнями тов. Уншліхта, примусили мене одійти на завше від того жаху і гидоти, якої користуємось ми во імя ясних принципів комунізму; до яких я несвідомо був причетний, уважаючись відповідальним працьовником комуністичної партії. Викуплюючи смертю свою вину, шлю вам останнє прохання: „Опамятайтесь поки не пізно, не ганьбіть своїми заходами нашого великого учителя Маркса і не одпихайте мас від комунізму".

## НОВА ПОЛЬСЬКА ПРИСТАНЬ

Польський уряд занятий тепер проектами будови пристані в Гдині. Кошти будови обчислюють на 2 міліони марок в золоті. Ходить тільки о те, відки цього золота взяти.

## НЕ РОЗУМІЄ МОВИ, АЛЕ ЗНАЄ ПРО ЇХ БІДНОТУ

До Ню Йорку приїхав сими днями місцевий адвокат Ворен Вен Слайк, котрий цілий рік був на полюваннях у французькій кольонії Індо-Хін (в Азії). Стрічаючим його ґазетярам розповідав він, що стрінув він там племя тубилців, таке вороже до білих людий, що міг з ними порозуміватися лишень через одного мислового, який поживши серед них 30 літ, навчився їх мови на стільки, що міг дещо з ними порозумітися. Говорив він далі, що ті дикі тубилці мають в своїй мові всего 500 слів.

## ІНДІЯНСЬКЕ ПЛЕМЯ ДІСТАНЕ МІЛІОНИ

Маленька індіянська резервація Стоячого Буйвола в Саскачевані (в Канаді) довідалась, що вона має право до суми $20,394,951.48, які стоять до її розпорядимости в урядовій скарбниці у Вашингтоні. На резервації живе около 20 осіб, отже се значить, що всі вони станнуть несподівано міліонерами. Гроші, що належаться саскечеванському племени Індіян, се невиплачена пайка за те, що предки тих Індіян зреклися землі у Минисоті і обох Дакотах около 70 літ тому. Коли вже 10 рат було заплачених, предки саскечеванських Індіян збунтувались; вирізали около 500 білих людий в Минисоті і втікли заграницю до Канади. Тепер показалось, що каса Злучених Держав кождого року відкладала на бік суму, яка втікачам належалася, і процентувала її через 61 літ. Тепер голова племени вибирається в подорож до Вашингтону, аби відібрати сі гроші.

## ЗНАК ЗУБОЖІННЯ В ГАЛИЧИНІ

Львівські українські ґазети повідомляють, що тамошній український греціько-католицкий митрополичий ординаріят і консисторія порішили з огляду, що не мають ніяких фондів до розпорядимости, не відповідати на писма ніяких властий ані приватних осіб, коли до сих писем не було долучено марки на відповідь.

## ПРОТИ-ЖИДІВСЬКІ ПОГРОМИ У ВАРШАВІ

ВІДЕНЬ, 6. квітня. — Поляки уладили у Варшаві велику деманстрацію задля протесту проти розстріляння большевиками у Москві ксьондза Бучковича.

В демонтрації взяло участь понад 100,000 народу.

По демонстрації Поляки у великій масі напали на жидівську часть міста і нищили та рабували майно Жидів. Сотки вони тяжко побили і покалічили.

## АНГЛІЙСЬКІ Й АМЕРИКАНСЬКІ КАПІТАЛІСТИ СТАРАЮТЬСЯ О НАФТОВІ КОНЦЕСІЇ В АЛЬБАНІЇ

ПАРИЖ, 5. квітня. — Нафтові компанії з ріжних держав стараються тепер о концесії на добуванне нафти в Альбанії. Але покищо альбанський міністерський кабінет приняв лише британський проект, якого одначе досі не потвердив ще альбанський парлямент.

Американська нафтова компанія Стендерд Ойл Компені має своїх представників в Тірані, де є осідок альбанського парляменту, котрі також роблять заходи о концесії, але альбанське правительство дало першенство предложенню Британців.

В квітні, 1921, Англійсько-перська Компанія одержала концесію від тодішнього альбанського правительства робити досліди над нафтовими жерелами в Альбанії. Після тої умови мала ся компанія, якщо найшла би нафту, забирати для себе 51% добутого продукту, а віддавати альбанській владі 49%.

Досі Англійсько-перська компанія не робила ще дослідів, а вижидає на рішенець альбанського парляменту.

Також старались о малі концесії Французи й Італійці/

## ПРОТИ-ЖИДІВСЬКИЙ РУХ В РУМУНІЇ

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 6. квітня. — В Яссах і в Букарешті тривають дальше проти-жидівські заворушення.

Жиди творять зоружені відділи самооборони.

## УСТУПЛЕННЄ ШВЕДСЬКОГО КАБІНЕТУ

СТОКГОЛМ, столиця Швеції, 6. квітня. — Шведське правительство під проводом соціяліста Ґялмара Брантінґа уступило ізза відкинення парляментом правительственного законопроєкту про підмоги для безробітніх.

## ЛЄНІН ВМИРАЮЧИЙ

РИҐА, столиця Латвії, 5. квітня. — Двох місцевих лікарів, що їздили лічити Леніна, вернулись домів. По дорозі в Ризі заявили вони, що Ленін невилічимо хорий і може померти кождої мінути.

## БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ „СУД" НАД ПРАВОСЛАВНИМ ПАТРІЯРХОМ ЗА „ДЕРЖАВНУ ЗРАДУ"

МОСКВА, 6. квітня. — Московський большевицький „революційний" трибунал зачне „суд" над православним патріярхом Тихоном у второк, 10. с. м.

„Суд" над ним буде за „державну зраду".

Разом з ним большевики будуть „судити" епископа Арсенева з Москви.

## БОЛЬШЕВИКИ РАДІ ПРИЇЗДОВИ ДЕБСА

МОСКВА, 5. квітня. — Московські большевики, дізнавшись, що провідник американських соціялістів, Евген В. Дебс, хоче приїхати до Росії, заявили, що радо його приймуть.

## ПОБІДА СЛОВІНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКО-ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ ПРИ ВИБОРАХ ДО ЮГОСЛАВЯНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ

ЗАГРЕБ, Югославія, 21. марта. (Рускульта). — Словінська Народня Христіянсько-демократична Партія при виборах до народньої скупщини (югославянського парляменту) осягнула велику побіду. На 26 місць із Словенії вибрано 22 кандидатів сеї словінської партії, то є 85%.

Провідником сеї партії є звісний ще з австрійського парляменту др. Корошец.

## УКЛАД ПОЛІТИЧНИХ СИЛ ПО ВИБОРАХ В ЮГОСЛАВІЇ

БІЛГОРОД, столиця Сербії (Югославії), 21. марта. — На першому засіданню югославянського міністерського кабінету по останніх виборах до народньої скупщини (парляменту) предложив міністер внутрішніх справ Вуйїчі звіт про вислід виборів до скупщини.

Із звіту показується, що вибрано:

108 радикалів (приклонників премієра Пашіча), 70 хорватських самстійників (приклонників Радіча), 51 демократів, 22 словінських християнських демократів (приклонників д-ра Корошеца), 18 Музулманів, 9 хліборобів, 6 Німців, 3 соціялістів, 3 „бунівців", 2 сторонників Дринковича, 2 сторонників Пуцеля, 1 із сербської партії, 2 чорногорських самостійників, 1 Румуна, 13 з групи „джеміет" в Босні й Герцеговині.

Югославянське правительство Пашіча вдоволене з висліду виборів, бо більшість послів, а саме 173 (всіх послів в скупщині є 313), противиться ревізії (зміні) істнуючої тепер в Югославії „Відовданської конституції".

Ревізію конституції обстоює 127 послів. В сьому є найсильнійша ґрупа хорватських независимців під проводом Радіча.

До виборів виступили були 32 політичні партії і ґрупи, а здобуло мандати лише 15 партій і груп, а саме тих, що виступали з ясною й означеною програмою. Зовсім перепали при виборах, між иншими, комуністи, народні соціялісти, проґресисти, югославянська републиканська партія, а також звісний політичний діяч др. Антін Трумбіч.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: | | ПЕРЕДПЛАТА | |
|---|---|---|---|
| Three cents the copy. | | Поодинокое число три центи. | |
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $ 3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates. | | В Джерзи Сіті і заграницею. | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $ 2.75 |

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1833 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

# НАЇЗНИКИ ВСЮДИ ОДНАКОВІ.

Як доносять большевицькі ґазети, з приводу відкриття всеукраїнського зїзду совітів Ленін вислав був до зїзду телеґраму, в котрій показував зїздови, на які справи треба йому звернути головну увагу. Першою справою, на думку Леніна, се „обєднанне републики". Що значить „обєднанне републики", що він розуміє під словом „обєднанне", а що під словом „републики", сього він не сказав, бо припускав чи знав, що Москалі, що засідають в „українських советах", будуть самі знати, що він думав. У відповідь на сю телеґраму „українські совети" відповіли, що вони висловлють Ленінови „почуття ґарячої любови та відданости трудового населення України".

По другім боці ризького кордону діються подібні річи. Там вибрані ляцьким баґнетом представники українського населення в роді Ількових висилають польському урядови у Варшаві телеґрафічні упевнення та складають заяви почуття ґарячої любови та відданости. З одного боку, платні аґенти Польщі в роді Яцкових дурять народ, що Ільків їх вибранець, а голос Ількова їх голос; а з другого боку плачені Москвою аґенти дурять український народ, що „українські совети" в Харкові се вислів голосу українського народа. З одного боку ляцькі телеґрафічні бюра розкидають по всему світу вістки про заяви Ількова яко про свобідний голос свобідного українського народа про польську окупацію західної України, а з другого боку московські телеґрафічні бюра трублять на всі кути світа, що се вибрані українським народом представники зібралися в Харкові, заложили собі добровільно московські кайдани на шию та ще й вислали за них подяку московському ханови!

# ЯК БОЛЬШЕВІЯ ДБАЄ ПРО ГОЛОДНИХ І ГОЛИХ КАЛІК?

Минулої осени з Америки вислано богато пакунків старої одежі і дешевої поживи в бляшанках для немічників, калік і дітий, котрі примирали з голоду і холоду по більшех містах Московщини й України.

Коли ті панкунки наспіли до Росії, большевицький „уряд" повідомив адресатів, що одержать посилки, коли оплатять означене ним мито на товари із заграниці. Се мито було дуже високе, більше аніж вартували прислані товари. Одначе ані ті немічники, ні каліки, ні діти не мали чим заплатити того мита. І так посилки стояли кілька місяців в большевицькому „уряді" невикуплені. Вкінці большевицький „уряд" прийшов до голови по розум і замісць віддати голодним і голим дранки і нещасну поживу, відіслав пакунки назад до Америки, повідомляючи рівночасно посилаючих, що не доручено адресатам, бо не заплатили мита.

Одначе якби се були пакунки з новими річами і вибагливою поживою, то були би доручені і без оплати — але... до рук комісарських. Бо ціла філософія комісарського комунізму така: Що добре, то для комісарів, а пролетарі можуть обійтись без усього.

# ДО ЧИСТОЇ СПРАВИ ТРЕБА ЧИСТИХ РУК.

Українські аґенти московських большевицьких комісарів не могли недавно зрозуміти нашої статті, в якій ми протестували проти діяльности аґентів-провокаторів в Росії та в Злучених Державах. За те, що ми написали, що свободолюбні Американці не будуть протестувати з большевиками проти вживання аґентів-провокаторів проти большевиків в Америці тому, бо й самі большевики вживають аґентів-провокаторів проти немилих собі суспільних рухів та течій, нас зараз напала большевицька собачка з гавканнем, що мовляв ми стоїмо за вживанням аґентів-провокаторів в Америці.

Що власне таке становище займають всі люди, про се може посвідчити хочаби стаття поважного нюйорського тижневика „Де Нейшен", котра й супроти большевиків силкується заняти прихильне становище. Ся ґазета, пишучи про засуд польських католицьких церковників большевицьким судом в Москві, заявляє також свій протест проти сього присуду, зазначує однак, що робить се не з тої причини, що засуджено церковника, а тому, що засуджено людину. Тижневик зазначує, що він протестує проти засуду московського суду так само, як він протестував проти засудів в Ірляндії, Баварії та Анґлії. Він протестує тому, бо вироками смерти справи революції нігде вперед не посуваеться.

Рівночасно з тим протестом згаданий тижневик підчеркує, що він не протестує разом з другими американським часописями. Ті часописі не протестували проти засуду на смерть айриських патріотів анґлійським судом, не протестували проти засуду Гіндусів, не протестували при других нагодах. Колиж вони тепер нагло стали так щиро обороняти святість людського життя та святість свободи релиґії в Росії, то се знак, що вони роблять се не для засади, але для чистої пропаґанди.

З такими людьми, які протестують лишень для пропаґанди, які підносять протести лишень для поборювання своїх ворогів, хоча по сьому протесті зараз самі готові приплеснути вжитте таких самих способів на свою користь, — з такими людьми ґазета спілки водити не хоче. Як се писала наша ґазета, чесна людина не стане зі злодіями протестувати проти крадежи.

Semper idem.

# ОСТАННЯ НІЧ У ЛЬВОВІ

(З 21. на 22. падолиста, 1918).

Уже три тижні кровавились вулиці княжого города Льва. Умучені безперервним боем, знеможені безсонними ночами, останніми зусиллями держалися стрільці на обсаджених становищах, вижидали зміни, помочі. Та поміч не надходила. А до того ворог дістав нагло скріплення і з новою переважаючою силою кинувся до наступу. Кожду стрічу з завзятими оборонцями переплачував сотками ранених; десятками убитих. Ще одно зусилля. На обсаджену одною сотнею Цитаделю кидаєтся цілий курінь випочатого ворожого війска. З правдиво ляцькою нахабностю чуючи, що обсада слабенька, друться на похилий склін цілими лавами пруться наперед, доходять уже до самого вершка, а там на горі, у крайній башті, неначе все завмерло, тихо! Із здвоеною завзятістю, певні легкої побіди, кидаються вперед, перескакують останню перешкоду. Пліт і.... струя розпеченого олова приймає непрошених гостий. В один мент змішались хоробрі труси розсипались, звернулись до утечі. Та легко було тут дістатись, тяжче вибратись із тої пастки. Невисокий пліт видавсь тепер непоборимою перешкодою. А четар-командант Цитаделі сам кермував руками смертоносного скоростріла, що сіяв смерть і жах між ворогом і лиш глумливо усміхався. Наступ був відбитий. Із цілого ворожого куріня не ціла половина вернула на свої становища. Трупи застеляли засніжену землю. Зойки ранених наповняли воздух, десятки полонених відведено у штаб, а з нашої сторони ні одного хоч би найлекше раненого! Не инакше повелось із почтою, соймом, казармами Фердинанда. В кінци, над вечір тогож дня, вичерпаний безуспішними заходами ворог успокоївся....

Хоч і як критичне було положення, хоч як вичерпані сила сірих стрілецьких тіний, наказ. Начальної Команди з дня 21. XI. в справі відвороту стрінувся з несподіваним опором. Тямлю ту хвилю! Була 11. год. ночі. У присінку Начальної нечуваний рух. Громада фронтових старшин жадає відкликання приказу. Їх чорні од трудів лиця, підрана одежа, глибоко запалі од непроспаних ночий очі, а при тому нечувана бадьорість, якесь дивне робить враження. Одержаний наказ, який мав на якийсь час припинити їх муки, запевнити спочинок, зневолив їх покинути на хвилю становища. Ні! Ні! І ще раз ні! Вони не вірили і не могла вірити своїм очам! Якжеж це? По три тижневих змаганнях з ворогам, по трох тижнях надлюдських зусиль, щоб вдержати княжий город у своїх руках, по завзятій і успішній обороні останнього дня, наказу Начальної покидати без бою — ніччю, наче злодій крастися з улюбленого Львова. Таж це зрада...

І явилися всі як один команданти загрожених становищ, всі ведені одною думкою: провірити наказ, а коли він правдивий, жадати відкликання його. Та наказ був правдивий! Гробова тишина запанувала на мент серед зворушених старшин. Нараз счинився страшний гамір. Оклики: „Зрада!" „Ганьба!" перервали раз в раз слова команданта, що старався переконати їх об неможливости відкликання наказу. В суматосі окликів можна було розріжнити слова: „Ми вдержимо наші місця! Ми краще об тім знаємо! Наші стрільці, хоч умучені, ще з тиждень рішені держатися, хочби і без підмоги!" — „Вони такого наказу не послухають — вони й не повірять нам!" „Наші діти проклинуть нас!" У. С. Суси не переживуть такої зневаги!" Политих нашою кровю вулиць ми не покинемо!" „Геть з наказом!" Такої Начальної нам не треба!" „Хочете виїзджайте, хто боїться! Ми останемо! Ми покажемо що місто можна вдержати!" „Ми всі згинемо", але з честю!"

Була це тяжка хвиля, хвиля розпуки! Навіть старі У. С. Суси забули про карність! Мара відвороту була така страшна, любов до княжого міста так велика, що не вагалися обкинути пятнам з ради кождого, хто-б важився говорити їм про конечність покинути те місто!

І у таку хвилю явився серед схвильованих старшин сотник Ґорук, товариш долі і недолі з часу всесвітньої війни.

„Панове старшини, — озвався — успокійтеся! Не час тепер на роздори! Невжеж так мале у вас довіре до свого проводу? Невжеж забули головну заповідь Січового Стрілецтва? Ми не хочемо, а мусимо покинути нараді город! Підступний ворог використав перемирє на те, щоб, скріпившись, ударити нам на зади! Ще хвиля, ще мент, нам на останесь навіть дорога відвороту, тоді... тоді розважте самі, чи не краще посвятити на час столицю, щоб ратувати і орґанізувати край? Ми мусимо тепер вийти, коли не бажаємо раз на все втратить його!"

Розпалені уми поволи успокоювались! Звільна, зі спущеними сорому головами, все ще в душі не погоджуючись з ганьблячим наказом, розходились по становищах, щоб... сповнити наказ. Лякала їх думка, як приймуть його Стрільці! Вони на відхіднім закликали старшин, щоб радше не вертали, чим з таким наказом. Терпіли іза них і за себе! Та у тямці їх слова Ґорука: „Ми мусимо вийти, ворог на задах!" Одинокою розрадою, яку несли своїм, було це, що цей вихід лиш часовий, що, набравши сил, ще повернуть зі славою туди!..

...А коли на ратушевій вежі озвався глухо голос годинника, що звільна вибивав 12. годину ночі, снувались по місті наче тіни не з сего світа, відділи знеможених, розпукою прибитих але карних оборонців і гинули у темряві, в напрямі княжого замку.

Хтож опише їх розпуку, коли власними руками мусіли нищити і палити свої богаті маґазини муніції і поживи, розбивати пушки, що застрягли у снігу, щоб не попали у руки ворога!

Та вершком терпінь, найбільшим ударом для пригнобленої армії, був слідуючий день! В саме полудне, коли відступаюча армія готовилась до відмаршу з місточка Винники, залунали у далі бадьорі слова пісні: „Ой видно село, широке село..." Міровим кроком наближалась довго вижидана підмога, куріні бережанський і коломийський, цвіт галицького стрілецтва! Прийшли, та запізно. Спізнились всього 12 годин. Та поворот тепер був неможливий. Рішено облогою здобути місто. Протягом слідуючого тижня розташовано дрібні відділи по усіх підміських селах, щоб припинити довіз живности, а тимчасом орґанізувати армію в запіллю!..

В. Рихвалді 21. лютого, 1923

# МОЛИСЯ!

Молись, дитино, за Україну,
Проси для неї Світла, Добра,
Край, де стояла твоя колиска,
Неволить, топче чужа юрба.

Вкруг холод... темінь... все те, що [нищить,
Полошить щастє, сни молоді!
Молися, ворог загибель ладить
Тобі, дитино, твоїй сімї.

Молитви чисті шли за ті хмари,
До Творця Світла на вишини,
Молися, заки огорне сумнів,
Надія щезне і щезнуть сни.

Молитви щирі се скарб, дитино,
В днях проб ти скарб сей найдеш [в души,
Колись сам спогад молінь дитячих
Знов верне віру, міць дасть тобі!

Перемишль, 19. IV. 1921.

Уляна К.

# КІЛЬКА ЯГІДОК

1.

Вже весна воскресла!
2. Що-жіс нам принесла?
Принесла вам росу,
2. Паненьскую красу.
Паненьская краса
2. Як у лісі роса,
В літі зелененька,
2. В зимі ядерненька.
Паненьская краса
2. В меду ся купала;
В меду ся купала,
2. На дунаю ся прала;
На дуню ся прала,
2. На шнур ся вішила;
На шнур ся вішила,
2. На сонци сушила;
На сонци сушила,
2. На столі качила,
В трубку ся звинула,
2. В скриню ся замкнула.

Вже весна воскресла!..
2. Що-жіс нам принесла?
Принесла вам росу,
2. Парубочу красу.
Парубоча краса
2. Як у лісі роса,
І в літі зсихае
2. І в зимі змерзае.
Парубоча краса
2. В калюжі ся прала;
В калюжі ся прала,
2. На пліт ся вішила;
На пліт ся вішила,
2. На вітри сушила;
На вітри сушила,
2. На лавці качила.
Звинулася в трубку,
2. Сховалася в грубку..

2.

Дівчина, що відійшла на бік від гуртка, приходить до дівчат і говорить: „Христос воскрес!" — Дівчата відповідають: „Во істину воскрес!"

Дівчина. „Чи-сти ни виділи мого коструба?"

Гурт. „Пішов коні красти!"

Дівчина співає, а всі їй допомагають:

Бідна-ж моя головонько,
Людськая розмовонько!
Що-ж бо я учинила,
Що-м коструба ни злюбила.
Приїдь, приїдь кострубоньку!
Стану з тобов до шлюбоньку
В неділю пораненьку
На білім камененьку,
На білім камененьку,
На ранім свитаненьку,
На ранім свитаненьку,
На ранім читаненьку.

Далі все так само, лише остання відповідь гурту: „Пішов кури красти!", дальше співають те саме.

Далі все такмо, лише відповідь: „Пішов гуси красти!" — І так за усім переспіваним подають иншу відповідь, як: „свині красти", „снопи, збіже, муку, паску" і т. д., за кождим зміненим словом співається все до кінця.

Знову все, як з початку, лише остання відповідь гуртка: „Он-там сидить!" Дівчина і всі співають:

Бідна-ж моя головонько,
Людськая розмовонько!
Що-ж бо я учинила,
Що-м коструба полюбила
В неділю пораненьку...
(і дальше до кінця).

Знова, все, як з початку, лише остання відповідь гуртка: „Вже вмер!" — дівчина підносить руки до гори і вдаряє в долоні (передше при початку пісні бралася за голову руками і качала головою); дівчина і всі співають:

Слава-ж тобі, світий царю,
Що вже коструб на цвинтарю.
Ніженька придоптала,
Рученьками приплескала.
(Всі допчуть ногами і плескають руками).
Лежи, лежи як колода,
А я собі як ягода;
Лежи, лежи як та глина,
А я собі як калина.
Лежи, лежи, щоб-ись не встав,
Що-б до мени енчий пристав!

3.

Дівчата стають в ряд проти себе, кожда держить свою ліву руку правою з гори поза долонею, а лівою держить праву руку дівчини проти себе. Дві дівчині беруть малого хлопчика, чи дівчинку, висаджують між ряд дівчат і водять цего хлопчика по руках туди і назад, держачи його з одного і другого боку за руки. Підчас того всі співають:

А в нашого жученька
Золотая рученька.
Грай жучку, грай!
Ой, грай жучку, грай небоже
Найти Пан-Біг допоможе
Грай жучку, грай!
А хто коче жучка мати,
Треба єму паски дати.
Грай жучку...
На жучкови опанчина,
А сам жучок як дитина.
Грай жучку...
На жучкови черевички,
А сам жучок невеличкий.
Грай жучку...

4.

Коло млина, коло броду
2. Два голуби пили воду
Напилися, відлетіли;
2. Крилоньками злопотіли.
(дівчата плескають в долоні)
Біда-ж тому козакови
2. На сивому коникови.
Як ніч так день поїздже,
2. Ніг зі стремен не виймає
Дані сіна ні вброку,
2. Лиш шабелька коло боку

5.

Дівчата стають в ряд, одна проти другої і держаться за руки; перша пара іде попід руки серединою і стає на кінци і так одна пара за другою.

Або: Дівчата роблять колесо, а ряд зпоза колеса, держачися за руки, веться поміж дівчатами, виходячи поза колесо і знов до середини колеса. Всі співають:

Ой велися вогірочки
Від фіґури до майочки,
То ся вют, то ся вют.
Старі аби дивували,
Що хорошо процвитали.
Жовтий цвіт, жовтий цвіт.
Питадася мати дочки,
Чи сіяла вогірочки.
Жовтий цвіт, жовтий цвіт.
То по горі, по долині,
Щоби було всій родині.
То ся вют, то ся вют.

# ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Якеж се свято, що листками
Вкрились зелені галузки,
Що луг прибрався квіточками,
Левада вбралася в базьки?

Якеж се свято, що потоки
Засяли блеском мов хрусталь,
Розрушивши свій нурт глубокий,
Пісні свої несуть у даль?

Якеж се свято, що у полі
Піднялись пісні голосні?

Се свято мира, щастя, волі,
Привіт народженій весні.

Упадок горя і терпіння,
Конець недолі і тюрми,
Се свято волі, Воскресіння
Свободи, щастя і весни.

Роман Завадович.

# ЯКЕЖ СЕ СВЯТО...

Христос воскрес! Іде весна!
Природа в ореолі.
Богато сонця край вікна
І снів о красшій долі.
Христос воскрес! Сади в квітках
Рдіють скрізь весною
Скрізь дзвонять дзвони по церквах,
Та гомонять горою:
Христос воскрес! Досить вже сліз!
Иде щастя запорука!
Досить кайдан! Любіться скрізь!
Подайте ближнім руку.
О, не для нас ще сі кличі!
В нас кнут ще верховодить.
В нас пута скрізь і, плачучи
Христос між нами ходить.
Бреде по таборах, тюрмах,
По згарищах, могилах,
І бачить всюди горе й жах,
Та муки понад сили.
А мук тих в нас вже літ безліч.
Від них край стогне, гине!
І деж Твої слова, Твій клич!
Ісусе, Христе, Сине!

В. Хронович.

# ДО СІЧИ СТАВАЙМО!

**Відозва Січового Орґанізаційного Комітету до Українців в Ню Йорку.**

Українці:—

Кождий думай, що на Тобі
Міліонів стан стоїть!...

сказав колись наш ґеній Франко.

Думай, український Хлопе та Робітнику, лиш не довго, бо коли ще в Тебе знаходиться хоч маленька іскорка любови до того народу, з якого Ти вийшов; коли Ти ще себе признаєш рідним сином розшматованої нещасної Матері України; коли Ти ще не оглух на просьби і мольби Братів своїх: одних закутих в кайдани, других борючихся з переважаючою силою озброєного від ніг до голови ворога, третіх розсіяних тисячами поза межами рідного не свого краю, голодних скитальців, — і коли Ти бачиш те все душею; відчуваєш серцем; розбираєш своїм розумом; так знай, що Ти не смієш отягатись ані одної хвилинки від морального обовязку щодо несення всякої можливої помочі тим, котрі її потребують.

Безперечно, що нюйорські Українці стараються помагати рідному краєви, як знають і можуть, але теперішня хвиля вимагає від нас не лише помочі моральної та матеріяльної, а й помочі такої, щоб усі наші вороги її почули.

Факт, що наші чолобитні не принесли нам бажаного успіху, значить, не чолом а сильним пястуком треба обороняти рідний край.

І тому власне Січовий Орґанізаційний Комітет в Ню Йорку кличе всіх українських хлопців і мущин ставати в ряди Січи ім. Б. Хмельницького в Ню Йорку, щоби створити бодай частину дійсної „резерви" тих, що кладуть своє життє на жертвенику Вітчини.

**Перші загальні збори** Січи ім. Б. Хмельницького в Ню Йорку відбудуться **в середу, 11-го квітня с. р.** в Укр. Народ. Домі, саля ч. 3. о 8-мій годині вечером, на які кличемо всіх бувших Січових Стрільців і всіх тих, котрі бажають причинитись до визволення своєї Батьківщини. Докажім, що ми розуміємо свої завдання і що лише зорґанізованою силою дамо правдиву поміч своїм братам.

Бо лише, чуючись сильними, зможемо числити на певну побіду і аж тоді з певностю сволоч сяка й така задрожить, бо пізнає в нас внуків Ґонти й Залізняка.

ЗА ОРҐАН. КОМІТЕТ ВІДНОВЛЕННЯ СІЧИ ІМ. Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО В НЮ ЙОРКУ:

**Іван Павліковський, Іван Лоевич, Микола Максимович, Михайло Прончак, Іван Гриник, Маланяк Василь, Микола Фенчинський, Петро Задорецький.**

# ЛЯЦЬКА КАРНА ЕКСПЕДИЦІЯ В КОСІВЩИНІ

(Лист від брата з Кобаків до сестри в Канаді).

Вже довший час шукав я нагоди, коли мігби написати до Вас листа. Та заледви аж ся хвиля свобідна, то тепер я пишу сей лист, в котрім завідомляю, що ми здорові і желаємо Вам щастя і здоровля, ліпшого як у нас, бо як нема щастя і здоровля, то і життя не треба.

У нас люди переживають дуже а дуже тяжкі часи, бо страшна дорожня. Нічого не можна докупитись. Кільо кукурузи виходить на 200,000 м. п., черевики 150,000 м. п. Ну, то всьо не опишу.

То ще не досить, що така дорожнеча, але що бідні селяни приробили, одні на полю хліба, а декотрі за запрацьований гріш купили хліб, те усьо прокляті ляхи забирають і годують коні. Таке у нас робили кавалеристи, а у Рожнові тепер є кавалєрія і інфантерія, то беруть хліб, навіть фасолю. Худобу, хоч би була одна штука, а хоч 10, то беруть усьо, ріжуть і цивільний нарід возить мясо до Косова. Таксамо виводять зі стайні, ріжуть; кавалок із кільо утне, а то лишають господареви на жаль. Вівці ріжуть і на ватрі палють вовну і лишають. Беруть коні, котрі добрі, а за свині і кури то вже і не пишу. Беруть дорогі річи, от як годинники, сукно і т. д., сіно, солому. Людий убивають, і говорять, що то „карна експедиція", що не ставились рекрути. А як імуть бранця, так палять бензиною.

Тепер мене не імили за три місяці, хоч богато разів був у руках. Але як сі будуть у нас (з Рожнова), то не знати, чи не імуть.

Від нас уже два служить і пишуть, що добре, бо дають доста їсти... буків.

На 15-го квітня загальний асентерунок до 42 років.

І таке наше життє, що я сеї зими і разу у хаті не спав і нічого не роблю. Дике життє.

І прошу, напиши, що нового пишуть американські чи канадійські часописі про Східну Галичину і про рекрутацію, і що чужі держави роблять зі Східною Галичною? У нас нічого не чути, неначе у тюрмі. У нас усі здорові, Ю. і А. і діти. Ненька здорова, як павутина. Тут разом із сим листом посилаю знимку на памятку мого теперішнього життя.

Будь здорова разом з чоловіком. — **Брат П.**

# ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЩО

Charles C. Crane, бувший амбасадор в Хінах, по приїзді до Ню Йорку, заперечив немовби він подав до часописий про фатальну слабість Троцького? П. Крейн кромі сего заперечив немовби Троцький був хорий; однак додав, що як Ленін так Чічерін суть фізично вичерпані довголітною тяжкою працею і журбою та що перед нами не богато літ життя. Чи Ви знаєте, що пачка Мюред цигареткїв варта тузін пачок других цигареток?

# ЗА УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ В УЖГОРОДІ.

**Угорські Русини в Америці і в старому краю підносять голоси про потребу основання руського (українського) університету в Ужгороді, столиці Підкарпатської (Угорської) Руси.**

**Вони взивають земляків в Америці до складання грошевих жертв на сю високу культурну ціль, а земляків у рідному краю, щоби приготовляли вже тепер основанне найвисшої наукової інституції на Підкарпаттю.**

**Безперечно, що при основанню наші браття з Підкарпаття мати-муть великі трудности як фінансові так і в уладженню самої інституції, але перші зачатки все трудні, а по переможенню їх будуть красні овочі і певний успіх.**

**Український університет на Підкарпатській Руси мав би велике значінне для культурного піднесення і поступу сього краю.**

**Тому желаемо нашим браттям Підкарпаття успіхів в сьому заходї.**

## ПРО ЯГІЛКИ.

Ягілки (гагілки, галагілки, гаївки, веснянки), це обрядові пісні українського народа, сягаючі своєю давниною непамятних часів. Є вони головною основою найбільшого свята воскресення весни-літа. Природа, її зміни і сили викликували в народі божеське почитання. Перемога світла над темнотою, тепла над студінию, весняного оживання над зимовим завмиранням була предметом найбільшого почитання, дальше предметом радости і втіхи. Народ тішиться побідою світла, життя і добра над тьмою, мертвотою і злом; з обсервації набрав він переконання певности і віри в це, що добро-світло мусить побідити зло-тьму. Це довело до дуалістичного світогляду нашого народа. Народ звертався з похвальними піснями до добрих сил природи та просив, їх як добрі божища, захистити перед нещастями від злих божищ — темних сил, що наносили йому лихо, а і темні сили вимагали просьб, та люде з острахом і боязню благали їх лише рідко о змилування, а більше закликанням, чаруванням старалися відвернути від себе їх гнів. — Свята получені все з всенародними забавами-игрищами були були в честь лише добрих богів — добрих сил природи, а підчас цих свят побіди добра лише висмівано і кепковано собі над побідженим ворогом, не дбаючи про його майбутню пімсту. — Це вкорінене в народі вірування в добрі і певні переміни сил природи, в сильних добрих богів, що дають світло, тепло, дощик і оживлюють плодовиту землю, перетрівало довгі віки. Христіянство, що достроїлося і до поганських обрядів і до давних звичаїв, не змогло і доси вируґувати зовсім цего дохристіянського вірування, цего обожання природи і народ ще доси в більшости має більше розуміння і привязання до предківських переконань як до христіянських незрозумілих і неприступних критерій. Ще нині є околиці, — не лише на Поліссі, — де народ не розуміє майже зовсім христіянства і не старається зрозумти, а живе в переконаннях дохристіянських наших предків народ сам в собі дуже консервативний і не дається легко переконувати, хиба, що сам наглядно переконається; і цему завдячуємо, що наша народна давнина не затратилася, хотяй її і чужі і свої завзято викорнювали як „бісовскія плясанія". Але і це викорінювання причинилося багато до того, що мало давних дохристіянських пісень, обрядів в своїй повноті і красі перетрівало до наших часів. Повного образу давних обрядів і звичаєвих ігрищ ми собі унаглядити не можемо. То, що перетрівало, є лише фраґментом і то понищеним, перелицьованим.—Найбільше давнини маємо ми захованої у веснянім святі, яке своєю величавістю, своїм гарним вражінням побороло противности і перетрівало до наших часів, добираючи до себе і нові сучасні із свого окруження фраґменти. Цеж свято весни унагляднює розбудження життя не лише чоловіка в його відроджуючімся окруженню, але і кождої тварини, яка веселиться новим життям і співом, рухом доструюється до радости чоловіка, навіть вода якось веселіще пливе. — Від свята весни рахував наш народ початок року і доси ніяк наш селянин не може собі виобразити початку року від середини зими, а числить „від сего літа"; літо і зима це головна рахуба у народу, весна і осінь (не „пізна") входили в склад літа. То-ж початок року злучили вони з так величним святом розбудження нового життя. — Свято це розпочинано величним гимном весни — „дівочої краси": „Вже весна воскресла!"; слово „воскресла" запозичило собі опісля христіянство. Хоронено „коструба" бога зими, тоб то ногі зі сніґу, якого тепер скоро допче ногами і гріб його приплескує руками, щоби вже не встав. Витають піснею зазулю, вістунку весни, соловія-пташку, лискучу воду, що „по білому камени стиха йде", травку-мураву, розвивання явора зелененького, розцвіт фіялоньків, а навіть квочку з дитятоньками.

Весняне свято було також важним для молодих, головно ізза свобідного запізнаванняся. Було воно в дохристіянських часах рівнож святом загальних заручин. А вже весільні церемонії відбувалися внедовзі по святах. І теперішні весільні церемонії є обрядом шлюбу і він в давнині був вистарчаючим для важности зглядом прав пібраних. Простолюдин і тепер весільні обряди більше вважає потрібними для важности шлюбу як церковні церемонії. В давнині ці всенародні звичаєм узнані приписи і церемонії були чимсь доґматичним і ненарушимим. А свято весни, яке і тепер є предметом найбільшого заінтересовання, було колись для молодіжи початком їх щасливих літ. Як це свято якби вводило усіх і усе в новорозбуджене життя, так і молодих людей лучило воно при мягкім теплі весняного сонця в злуку до нового семейного життя. Більша часть ягілок і весняних забав уґрунтована на натяканню на сполуку люблячихся сердець. В ягілках натякається і на давний звичай викрадання чи поривання дівчини для насильного змушення її вийти замуж може проти волі села чи родичів. І це ділялося може найчастійше підчас свята весни (ще тепер є звичай, що хлопці засідаються в корчах коло місця, де відбуваються ягілки і страшуть дівчат, будьтоби пориванням їх в далеку чужину; а може це памятка часів татарського лихоліття). Та не дармо говориться в ягілці „піде село за дівкою" шукати чи відбивати її, а тимчасом чий там „синочок... привів її до домоньку" і сказав, що завтра буде „привитання", бо прийде стара мати. Не мало є в ягілках і сатир та сміховинок з чистим українським гумором.

Весняне свято і місце його ігрищ, які трівали до двох тижнів, збирало всю громаду головно молодих, але і старих, які подивляли свою народну штуку свій театр на екрані зелені, свіжого воздуха і серед гамору і вони молоденького відному життя. Все зло і добро, хиби і добрі прикмети населення громади було виставлене під публичну критику не їдку а жартобливу.

Не лише домашні і громадські справи входили в зміст українських весняних пісень, але і суспільні та політичні питання були тут скристалізовані в мініятурній відбитці. Легко можна означити час повстання даної ягілки із кількох натяків чи слів, що характеризують її сучасність. Співається про купців-чужинців, „данчиків" що пливуть по Дунаю (більша ріка називається в українській словесности Дунаєм). Невзгодини, сварки і проганяння одного князя иншим з замку, бере народ в свій словесний репертуар, висміваючи при тім брак патріотизму і любови до рідного у наших князів, що драчами занапащували свою долю і наносили нещастя краєви. Один князь взяв замок, та внедовзі инший його прогнав і він опинився за городом „як пес". Співається про галицького князя Романа „чужу-чужинину", який прийшов з Волині, не люболи його бояре і народ, та про полишену ним вдову з дитятками. Знана ягілка „Воротар" оспівує насильне вивезення двох дітей Романа, сиріт із замку, а головного його сина Данила „крайне дитятонько" що „ходить в атласі і в паняньскії красі". Люде не хочуть видавати свого „дитятонька", бо перечувають, що зазіхання чужих на галицьку землю принесе їм війну, неспокій і знищення. Як галицько-волинська літопись під р. 1241 увіковічнила память словутного співака Митуси, що ходив від села до села і піснею та словом народови огню і завзяття додавав, так ягілка зробила славним народного музика Жучка, який грав „золотою ручкою"; малий він був „як дитина", люде раді були йому дуже, носили його на руках, бо кождий слухав як він грав і ще казав „грай Жучку, грай!" Тепер при ягілці о Жучкові носять хлопчика по руках і приспівують йому. Згадується і українську західну землю люблинську, яку галицько-волинський князь Лев І. затвердив в приналежности до української держави. Лев був споріднений з польською княжою лінією, коли домагався краківського стола по смерти Болеслава Стидливого краківського князя, тому співається: „поїду я до Люблина, тещі шукати".

Чим близше наших часів, тим менше сучасного сюжету. В давнині видно час більше сприяв народній словесности. Та і в новіших часах важніші події не остали без згадки в ягілках. Всенародне повстання за Хмельницького і козацька доба згадана в ягілці, де козак іде десятками миль на своїм коникові о голоді без поживи для коня, шабелька його сестра головніша для него. Приїздили козаки під той час і до Галичини та вербували смільчаків, що не хотіли зносити панщизняної неволі, і вели їх дібровами, темними ходами до волі, до свобідного лицарства на широку Україну. І гарними, славними лицарями обдаровувала весь час Галичина козацьке військо; не перевівся відважний лицарський дух Галицьких Українців з часів перших Романовичів.— Часи нелюдського закріпощення в панщизняній неволі, коли наш народ мучений гірше скота мусів віддавати здоровля, свої сили, все своє житя, а навіть невинність дівочу і честь ненаситним, бутним польським дармоїдам панам, коли не лише особиста воля, але і воля осівсти, народна церква була в найгіршій, соромній неволі у тих несовісних польських мольохів, що пустили нехристів з арендою на наші церкви, ці часи не могли лишитися без гіркого спомину в народній лириці. Кілька речень про Зельмана, що їде з родиною отвирати церкву на Великдень, говорить про все. Не мало окупу мусів взяти жид за отворенне церкви, не мало мусіли ждати люде на його приїзд; певно, що дзвони мовчки чекали на свою пісню воскресну може і до пізного полудня. Народ прибитий на панщині, знеможений, визутий з всякого почуття своєї гідности, при пекольних відносинах не вмів інакше реаґувати як втіхою, що бодай по так довгім ожиданню — разом зі сідоглавим попом — таки були цікаві, що вийшли далеко за церкву двитися, чи не їде Зельман; прибігли наперед і сказали, що вже їде Зельман з ключами до церкви. При приході Зельмана розступалися люде побожно, побожніше як при приході попа, та витали його низько словами „на добридень". Епохальний перелом в життю простолюдья по скасуванню панщини відбився в весняних піснях. Народ хвалив тих панів, що скасували панщину, з обмерзінням згадував про тих, що носили панщизняні прути і били ними до безпритомности або аж до смерти — нарід був в руках своїх панщизняків чимось гіршим від його худоби. Народ сміється тепер з давних своїх панів, що просять тепер людей до себе на роботу і обіцюють усього дати, щоби лише прийти і не здурити пана. — Та найбільше подибаємо в ягілках моментів із буденного життя нашого народа; його звичаї, простота і щирість виявлені ту в цілости так, що з цих пісень можна собі докладно представити характер нашого народа.



## ВИГЛЯД ТЕПЕРІШНИХ ВЕСНЯНИХ ЗАБАВ

—о—

Не всюди ще злучено весняні забави із Великодними святами. На Поліссі і в східнім Підляшші по Буг відбуваються веснянки ще по дохристіянськім звичаю не на Великдень, а вечорами на ширших сільських площах і коло „могилок" вже підчас перших проблесків весни. Дівчата сходяться і виводять ягілки кожного дня аж до повного розцвіту дерев. Пісні і там в головнім змісті такі самі як в Галицькій, Холмській і Великій Україні.

На Великій Україні трівають веснянки почавши від Великодня, вечорами два тижні, а декуда кінчаться аж на Вознесеніє. Ціле село бере там участь в забавах, та найбільше доросла молодіж; дівчата виносять своїм хлопцям в гарно вишитім платочку крашанки, в кількости залежній від того, як вони були частовані хлопцями в мясницях на вечерницях і на „пущенню" (перед постом). Усі дівчата в гарних заквітчаних вінках, з довгими биндами, стяжками ріжного коліру числом до 30 (літинський повіт). На Великій Україні грають ягілок дівчата разом з хлопцями а пісні співають гармонійним хором. Дійсно виглядає не як гарний народний театр. І на Великій Україні співають таких самих ягілок, що в Галицькій Україні, навіть арії і слова пісень ці ті самі (пр. „Жучок" і инші в літинськім повіті).

На Холмщині і в полудневозахідній Волині є майже всі ті самі пісні, що в Галичині; там лише осередком культурним являється в пісни не Львів, а Холм не лише в ягілках, але і в весільних піснях. На Підляшші таким осередком виходить „славноє місто Берісто" (Берестє), рідше м. Біла.

В Галичині співають ягілки всюди майже однаково. Ягілка „Чорнушко душко" співається так само як в золочівськім повіті і також в с. Світоє, коло Радивни (не Радимна, це польонізм) на захід від р. Сяну. Поїдьте в Великдень де хочете в українське село чи там на Лемках, чи в Тернопільщині, чи коло Рави, то всюди почуєте, як дівчата „виводять ягілок". Співають їх через усі три дни Великодних свят, а епільоґ відбувається в провідну неділю. Менші дівчата пробують вже співати в цвітну неділю і на Благовіщення. В Галичині рідко співають дівачата у вінках і биндах, це в них лише на весіллю водиться.

Дивним дивом нема ні в одному селі ягілок у підніжу Карпат. почавши від Богородчан аж до Сяніка, а коли в якім з таких сіл співають, то це недавно вивчені ягілки з книжок чи від інтеліґентів. Може тріваюча ту довше зима була перешкодою ягілкам, бо зараз під горами вже всюди виводять весняні співанки, а мати рахує собі святим обовязком вивчити добре доньку ягілок, яких знає без ліку.

Обовязком свідомих Українців повинно бути не дати ніяк загинути цему гарному звичаєви, тому нашому заборолові, яке держить народ кріпко при своїм ріднім; а де нема веснянок, там кожна свідома одиниця повинна покласти собі за ціль вивчити молодіж ягілок, а коли вони раз приймуться, то вже їх ніхто не викорінить. Знова для етноґрафічних цілей є дуже пожадані списи усіх ягілок з кожного села.

На захід від Сяну зовуться веснянки „галагілки", а в Добромильшині називають їх: „вородай".

В Галицькій Україні співають ягілки майже в усіх місцевостях під церквами, або частійше на місци, де стояла стара церква коло кладовища в такім порядку: зараз по богослуженню ідуть всі — перші дівчата — на місце, де цілу ніч з великої суботи на неділю горіло „діяніе" (хлопці палять там усе, що вдасться їм „потягнути" — ворота, ступи, стоси, сани, навіть вози і т. д.; коли господар зловить хлопців на подвірю, то може відібрати забиране, але з „діянія" вже не сміє) ще тліють великі головні „діянія" а вже дівчата починають церковною „Воскрес Ісус от гроба", додають ще „на жидів хороба, на ляхів безголовле, а нам дай Боже здоровле"; опісля співають всі ягілки, починаючи від поважнійших, а кінчать жартобливими. Під вечір знова співають „Воскрес Ісус" і розходяться до дому. То саме другого і третого дня Великодня. Давони не замовкають весь час, та ягілку більше чути, а горбок як пестре муравлиско оживає на цей час невимовною веселістю цілої громади. Здоптана мурава не скоро видасть зелену травичку по ягілкових хороводах.

Дбр. 1. IV. 1922.

**М. Миханько.**

---

Semper idem.

## МОРДУЙТЕ!

Мордуйте, вішайте, стріляйте!
В кайдани куйте! Видирайте
Життя замученим героям!...
В руках у вас побідна зброя!

Шалійте, проклаті, шалійте!...
Катуйте, кров невинну пийте!
Ятріть старі криваві рани,
Бо сила в вас і сила з вами...

Та не баріться! Уживайте
Поки в вас власть є! Не чекайте
На лютих местників; тирани!
На суд страшний рабів над [вами!

Бо вам не все панами бути...
В підпіллю гомін мести чути!..
Ні ваші розстріли, ні стражі
Не спинять струї саботажів!

СТРИЙ, 1. грудня, 1922.

---

## ПОДЯКА

Львів, дня 23. марта 1923.
Редакція „Свободи", Джерзи Сіті.

Хвальна Редакціє!

Отсим стверджуємо відбір пересланих для Комітету Опіки над Політичними Вязнями через Земельний Банк Гіпотечний у Львові, Підвале 7. суми 51 дол. (пятьдесять один долярів американських), з чого 50 дол. як коляду Укр. Народного Дому в Джерзи Сіти, а 1 дол. як жертва зложена в Редакції „Свободи".

Складаємо Вам сердечну подяку за цю посилку. Просимо передати всім Жертводавцям, а передовсім Управі Українського Народ. Дому в Джерзи Сіті від Комітету Опіки над Політичними Вязнями і від всіх політичних вязнів. По всіх містах Сх. Галичини, Волині й Холмщини в польських тюрмах находиться по кілька, а то й кількадесять політичних вязнів Українців. Харчі для тих вязнів вимагають кольосальних сум з огляду на пануючу тут у нас дорожню.

Комітет Опіки над Політичними Вязнями звертається до Вас отсим з проханням помістити на сторінках Вашого шановного часопису відповідний заклик до складання жертв на цілі нашого Комітету. Всі грошеві посилки просимо висилати на адресу: **Земельний Банк Гіпотечний у Львові, Підвале 7, для Комітету Опіки над Політичними Вязнями.**

Згори дякуємо за труд і жертви і остаємо з поважанием:

ЗА КОМІТЕТ ДОПОМОГИ ПОЛІТИЧНИМ ВЯЗНЯМ:
**о. Леонтій Куницький**, голова;
**Ірена Макухівна**, секретарка.

---

## КІЛЬКО ЗЛОЖИЛИ ПООДИНОКІ ОСОБИ НА ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ

**(Послідний спис).** (6)

169) З Шікаґо, Ілл., збірку від Січової Орґ., переслав п. С. Мусійчук ....... 114.50

Зложили на руки п. К. Падяка: Николай Симендик, Павло Савка, Іван Линарьович, Василь Саган, Іван Сняданко, Степан Наконечний, Василь Саска, Василь Ковалик, Теодор Яремцьо і Іван Німчук по 5.00.

Особно зложили: Бр. св. Петра і Павла, від У. Н. Союза 25.00; Михайло Гірняк 10.00; Василь Німчук 2.50; по 2.00: М. Ковальчук, О. Олешко, П. Щербатий, І. Сахно, П. Побідинський, Іван Люсь, Григорий Гаврилюк; по 1.00: І. Меґіс, Теод. Пелех, Стефан Троць, І. Вішук, Мих. Блідий, Мих. Блідий(Івана), І. Чорний, Антін Бубен, Мих. Ковальчук, Ю. Остафійчук, Мих. Чура, Мартин Дзендзеляк, І. Ґіжовський.

170) З Нюарк, Н. Дж., збірку з панахиди в укр. греко-кат. церкві св. Івана Хрестителя, переслав о. адм. П. Понятишин... 60.64

171) З Ню Бронзвик, Н. Дж., Н. Н. ....... 5.00

172) З Бриджпорт, Конн., збірку з панахиди в укр. гр. кат. церкві св. Покрови, переслав п. В. Венгринович ....... 11.05

173) З Вестерлі, Н. Й., Андрій Мних ....... 3.00

174) З Емстердем, Н. Й., збірку переслав п. П. Гричаник .... 72.86

Зложили по 2.00: Ігнатий Вабель, М. Мельничук, Д. Митулінський, Т. Вітковський, Я. Вартона, В. Михалюк, К. Гнип, Л. І. Г., Ю. Вартона, С. Комарянський, Г. Ференц, В. Чучман; по 1.00: Ю. Грицай, В. Поцілуйко, Й. Руцкий, І. Дух, П. Лемішка, І. Постернак, М. Корецький, І. Михальчишин, Т. Сюрко, Петро Гричаник, Вол. Петришин, В. Чорний, І. Макаровський, П. Цюпка, Г. Медвідь, Т. Шижик, А. Бурбела, П. Куніцький, С. Куніцький, А. Н. Н., Н. Гарбузінський, С. Цюпка, М. Іващишин, М. Ковальчук, Й. Базарницький, С. Дугай, М. Квас, П. Териляк; по 50 цнт.: П. Підлиский, І. Малюкевич, С. Рикуник, М. Тернавський, С. Федишин, Ф. Парій, В. Вовнянка, А. Лечнир, Й. Макаровський, В. Микитин, Т. Пушкар, П. Кожух, В. Лемішка, М. Шпаковський, Д. Лідлиский, Л. Л. Свідерський 25 цнт.

175) З Ню Гейвен, Конн., збірку переслав п. М. Довгий ....... 56.50

Зложили: Агаф. Бундзяк 10.00; по 2.00: Др. Володимир Коваль, о. І. Джевджера, Николай Плуговський, Михаїл Довгий, Яків Швець, Кость Марущак, Петро Климковський, Йосиф Бурбела, Петро Гридчаник, Петро Федишин, Іван Височький, Кость Гузар, Кость Рошка, Семко Г...ник; по 1.00: Іван Плуговський, Атаназій Дутчак, Онуфрій Чаприна, Панько Тодорчук, Николай Костецький, Павло Василик, Анна Климковська, Франко Гаврон, Йосиф Децембер, Стефан Дякун, Михаїл Запаранюк, Петро Волайник, Гаврийл Савчук, Николай Музика, Василь Слободзян, Михаїл Сузанський, Тома Миринюк; по 50 цнт.: Петро Мостийчук, Яків Татарин, Дмитро Гриник.

176) З Бердфорд, Па., збірку переслав п. Михайло Карбак... 34.37

Зложили: Николай Демчина 5.00; Іван Сторожка 2.00; Мих. Корбак 3.00; по 1.00: Михайло Зарічняк, Василь Юрчак, Стефан Шемеля, Михайло Бакайса, Ст. Беньо, Стефан Рак, Михайло Темаш, Іван Ґут, Ігнат Кагнич, Ів. Янецький, Іван Стець, Василь Бабело, Андрій Польций, Данько, Здадикик, Марта Тома, Анд. Лакомий, Іван Кишляк, Іван Калюх, Дмитро Пованда, Василь Письо, Семко Липшак, Іван Зовада, Іван Беньо; Іван Лакомий 75 цнт.; Йосиф Кобасяр 50 цнт.; Феньо Диркач 30 цнт.

177) Довер, Н. Дж., Василь Савран ....... 5.00

178) Бірмінґтем, Ала., Лука Зобровський ....... 10.00

179) З Куртис Бей, Мд., збірку з панахиди через „Обеднання" переслав п. Й. Семенків.... 6.22

180) З Ню Йорк Сіти передано Лігою Горожан ....... 85.10

Зложили: Збірка з панахиди 80.10; Петро Довгань 5.00.

181) З Пасейк, Н. Дж., через о. Л. Левицького, Магдалина Максимюк ....... 5.00

182) З Филаделфії, Па., збірку з віча яке устроїла Ліґа Ам. Горожан Укр. Роду, передав п. М. Дубас .......308.00

Зложили: Дмитро Штоґрин, Теодор Грицей і Василь Слободзян, о. Ваньо, Дм. Кобільник по 6.00; Мих. Дубас, С. Чопик, Іван Федор, Павліна Білинська, Евген Якубович, З. Слободзян, М. Сава, Р. Козак, П. Барнацький, А. Маламон, Стефан Крутий, Дроздовська, С. Крутий, Теодор Вишиванюк, В. Дубик, Др. В. Коваль, Василь Матолич, Анна Гонтарик, Н. Настасяк, М. Пастух, Ів. Савчинський, Н. Білинський, М. Колба, В. Оприско, Ів. Пеленський, Стефан Колба; Іван Росолович, Мих. Рибак, Текля Ясевич по 5.00; по 2.00: А. Кушнір, Н. Н., Т. Костишин, В. Дубик, Т. Козаківна, Гр. Красій, М. Пеленський, Гр. Пеленський, Мик. Бурий, Н. Н., Н. Баглай, М. Насевич, І. Ленік, Іван Борисевич; по 1.00: Ст. Слободзян, А. Шостак, Ст. Мулій, П. Михальчук, П. Кирилюк, П. Дубас, В. Грицина, М. Гайда, Ст. Томашевський, О. Конив, Качур, М. Супрун, В. Коцюбинський, М. Лев, Косик, Муника, В. Танець, А. Волшанська, В. Граб, І. Чичула, А. Нецько, Й. Малендевич, І. Бончак, Й. Татомир, О. Ланюш, Н. Цупир, Г. Дорожовський, І. В., Ст. Захарчук, В. Химюк, К. Шпікула, В. Мочернюк, К. Домін, Гр. Стасюк, М. Семенків, Н. Сеник, М. Кобільник, Задорожний, М. Гавриленко, Палагія Романюк, Й. Малиндевич, Мих. Коцюк, Мих. Барановський, І. Чинк, В. Стецюк, Ольга Зубрицька, пані Рибачок, Кілько, Іван Козачишин, пані Журавська, Н. Новосад, Т. Заболотний, Н. Н., Качмарчик, Лесюк, Іван Грушевич, Ів. Сенько, Г. Держик, Маланчук, І. Ковтун, Мих. Дармограй; дрібними датками 38.60. М. Дубас доложив 40 ц.

183) З Сейр, Па., збірку з панахиди, переслав через У. Н. Союз п. Андрій Багнюк ....... 10.50

184) З Клівленд, О., Анна Добровольська ....... 5.00

185) З Де Мойнз, Айова, Андрій Мельник ....... 5.00

186) З Гекетстави, Н. Дж., о. Николай Волощук ....... 3.00

187) З Нюарк, Н. Дж., Петро Сороколіт ....... 2.00

188) З Шікаґо, Ілл., збірку Січової Орґ., переслав п. С. Мусійчук ....... 11.00

Зложили: Теодор Панчук і М. Солтис по 5.00; Вас. Мамчак 1.00.

189) З Филаделфії, Па., від Сестриցтва Неп. Зач. Пр. Діви Марії, від. 11 Провидіння....... 25.00

(Дальше буде).

## КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА
**за місяць март, 1923 року.**

**ПРИХІД:**

| Відділ | Заплатив | Відділ | Заплатив |
|---|---|---|---|
| 1. | 358.16 | 140. | 39.91 |
| 2. | 125.71 | 141. | 16.73 |
| 3. | 54.57 | 142. | 95.89 |
| 4. | 63.01 | 143. | 49.13 |
| 5. | 41.13 | 144. | 46.42 |
| 6. | 21.76 | 145. | 38.96 |
| 7. | 141.55 | 146. | 60.74 |
| 8. | 66.22 | 147. | 135.55 |
| 9. | 73.79 | 148. | 11.17 |
| 10. | 169.78 | 149. | 46.59 |
| 11. | 37.48 | 150. | 12.03 |
| 12. | 112.02 | 151. | 41.51 |
| 13. | 38.15 | 152. | 16.62 |
| 14. | 64.20 | 153. | 14.53 |
| 15. | 42.25 | 154. | 44.41 |
| 16. | 30.19 | 155. | 196.30 |
| 17. | 24.08 | 156. | 29.68 |
| 18. | 103.93 | 157. | 64.16 |
| 19. | 9.19 | 158. | 7.85 |
| 20. | 108.85 | 159 | 43.19 |
| 21. | 18.45 | 160. | 81.18 |
| 22. | 69.34 | 161. | 41.24 |
| 23. | 20.20 | 162. | 36.92 |
| 24. | 97.22 | 163. | 46.37 |
| 25. | 33.68 | 164. | 26.37 |
| 26. | 19.20 | 165. | 98.87 |
| 27. | 34.97 | 166. | 18.41 |
| 28. | 126.99 | 167. | 16.85 |
| 29. | 121.04 | 168. | 105.13 |
| 30. | 40.43 | 169. | 27.14 |
| 31. | 81.08 | 170. | 163.18 |
| 32. | 28.86 | 171. | 38.97 |
| 33. | 25.30 | 172. | 48.32 |
| 34. | 72.35 | 173. | 30.24 |
| 35. | 21.66 | 174. | 33.50 |
| 36. | 28.76 | 175. | 76.66 |
| 37. | 26.00 | 176. | 29.63 |
| 38. | 212.33 | 177. | 40.91 |
| 39. | 63.81 | 178. | 11.76 |
| 40. | 21.50 | 179. | 133.70 |
| 41. | 39.94 | 180. | 14.87 |
| 42. | 95.52 | 181. | 112.82 |
| 43. | 21.29 | 182. | 69.06 |
| 44. | 63.79 | 183. | 64.33 |
| 45. | 110.72 | 184. | 6.97 |
| 46. | 26.50 | 185. | 36.55 |
| 47. | 20.00 | 186. | 67.65 |
| 48. | 59.78 | 187. | 42.60 |
| 49. | 6.31 | 188. | 12.32 |
| 50. | 31.19 | 189. | 10.86 |
| 51. | 59.45 | 190. | 11.85 |
| 52. | 22.49 | 191. | 45.57 |
| 53. | 48.42 | 192. | 31.96 |
| 54. | 11.76 | 193. | 131.08 |
| 55. | 34.98 | 194. | 7.76 |
| 56. | 59.68 | 195. | 33.78 |
| 57. | 72.70 | 196. | 33.55 |
| 58. | 48.18 | 197. | 28.66 |
| 59. | 71.75 | 198. | 35.97 |
| 60. | 12.37 | 199. | 17.47 |
| 61. | 59.77 | 200. | 62.85 |
| 62. | 76.04 | 201. | 29.42 |
| 63. | 251.26 | 202. | 17.24 |
| 64. | 38.32 | 203. | 68.69 |
| 65. | 148.47 | 204. | 9.95 |
| 66. | 66.12 | 205. | 12.19 |
| 67. | 78.64 | 206. | 189.29 |
| 68. | 18.23 | 207. | 28.71 |
| 69. | 95.72 | 208. | 18.59 |
| 70. | 201.55 | 209. | 113.49 |
| 71. | 16.65 | 210. | 37.07 |
| 72. | 30.00 | 211. | 73.46 |
| 73. | 73.79 | 212. | 15.57 |
| 74. | 27.39 | 213. | 230.70 |
| 75. | 45.98 | 214. | 26.27 |
| 76. | 146.99 | 215. | 40.80 |
| 77. | 67.60 | 216. | 26.50 |
| 78. | 134.74 | 217. | 154.20 |
| 79. | 8.00 | 218. | 152.88 |
| 80. | 33.72 | 219. | 30.99 |
| 81. | 105.27 | 220. | 86.67 |
| 82. | 31.75 | 221. | 246.26 |
| 83. | 50.94 | 222. | 12.73 |
| 84. | 9.62 | 223. | 120.93 |
| 85. | 83.57 | 224. | 16.84 |
| 86. | 92.87 | 225. | 29.82 |
| 87. | 82.94 | 226. | 18.06 |
| 88. | 6.81 | 227. | 37.31 |
| 89. | 7.67 | 228. | 37.39 |
| 90. | 91.91 | 229. | 164.37 |
| 91. | 157.90 | 230. | 143.70 |
| 92. | 20.85 | 231. | 39.98 |
| 93. | 11.93 | 232. | 55.05 |
| 94. | 62.13 | 233. | 50.18 |
| 95. | 58.41 | 234. | 121.20 |
| 96. | 145.43 | 235. | 72.31 |
| 97. | 40.64 | 236. | 30.84 |
| 98. | 115.92 | 237. | 123.93 |
| 99. | 141.93 | 238. | 17.22 |
| 100. | 72.75 | 239. | 152.44 |
| 101. | 43.47 | 240. | 16.52 |
| 102. | 215.10 | 241. | 15.27 |
| 103. | 52.33 | 242. | 35.49 |
| 104. | 137.60 | 243. | 64.73 |
| 105. | 70.85 | 244. | 27.54 |
| 106. | 163.39 | 245. | 72.91 |
| 107. | 32.45 | 246. | 18.87 |
| 108. | 47.41 | 247. | 158.45 |
| 109. | 91.33 | 248. | 55.57 |
| 110. | 20.76 | 249. | 28.46 |
| 111. | 16.56 | 250. | 6.92 |
| 112. | 125.51 | 251. | 65.18 |
| 113. | 70.50 | 252. | 27.86 |
| 114. | 46.97 | 253. | 26.17 |
| 115. | 16.70 | 254. | 108.29 |
| 116. | 33.27 | 255. | 55.45 |
| 117. | 79.94 | 256. | 13.21 |
| 118. | 60.97 | 257. | 11.98 |
| 119. | 28.87 | 258. | 24.74 |
| 120. | 87.52 | 259. | 105.06 |
| 121. | 42.60 | 260. | 19.09 |
| 122. | 22.51 | 261. | 13.86 |
| 123. | 38.24 | 262. | 20.43 |
| 124. | 45.56 | 263. | 19.68 |
| 125. | 18.89 | 264. | 15.39 |
| 126. | 52.54 | 265. | 23.28 |
| 127. | 77.09 | 266. | 12.35 |
| 128. | 37.38 | 267. | 17.15 |
| 129. | 16.34 | 268. | 41.10 |
| 130. | 144.91 | 169. | 25.09 |
| 131. | 13.84 | 270. | 136.32 |
| 132. | 117.38 | 271. | 17.68 |
| 133. | 131.07 | 272. | 52.41 |
| 134. | 21.47 | 274. | 111.84 |
| 135. | 117.41 | 276. | 251.14 |
| 136. | 110.55 | 277. | 30.24 |
| 137. | 70.79 | 278. | 40.59 |
| 138. | 26.51 | 282. | 74.95 |
| 139. | 42.91 | 283. | 68.17 |

| Відділ | Заплатив | Відділ | Заплатив |
|---|---|---|---|
| 286. | 51.59 | 344. | 20.64 |
| 288. | 104.29 | 347. | 31.20 |
| 290. | 29.13 | 350. | 39.78 |
| 291. | 24.93 | 351. | 30.48 |
| 292. | 132.58 | 354. | 33.95 |
| 293. | 10.21 | 355. | 70.44 |
| 295. | 99.15 | 357. | 34.74 |
| 296. | 105.71 | 363. | 60.82 |
| 301. | 82.48 | 364. | 90.98 |
| 308. | 95.14 | 365. | 55.40 |
| 314. | 9.69 | 367. | 106.29 |
| 315. | 12.38 | 369. | 80.76 |
| 316. | 171.28 | 370. | 127.64 |
| 317. | 52.00 | 371. | 57.82 |
| 318. | 33.65 | 379. | 41.56 |
| 320. | 33.80 | 380. | 21.74 |
| 321. | 45.90 | 381. | 12.60 |
| 323. | 44.74 | 384. | 85.64 |
| 324. | 53.70 | 385. | 109.51 |
| 326. | 101.84 | 388. | 74.16 |
| 330. | 79.32 | 391. | 20.20 |
| 332. | 37.61 | 392. | 13.51 |
| 336. | 77.45 | 393. | 24.96 |
| 338. | 197.16 | 396. | 56.38 |
| 339. | 50.94 | 400. | 30.85 |
| 341. | 50.63 | 401. | 22.29 |
| 342. | 81.58 | 402. | 3.67 |

| | |
|---|---|
| З місячних вкладок | 20.366.87 |
| Процент від бондів | 1.845.00 |
| Процент від морґечів | 675.00 |
| Сплата морґечу | 1.000.00 |
| Сирітські части по бл. п.: | |
| Афт. Дошна, від. 12 | 142.86 |
| Петро Смерек, в. 28 | 482.12 |
| Андрій Варян, в. 39 | 500.00 |
| Макс. Маркіза, в. 99 | 400.00 |
| М. Покітинський, в. 198 | 600.00 |
| Іван Смаль, в. 301 | 600.00 |
| Разом | 26.611.85 |

**РОЗХІД:**

**Посмертне по бл. п.:**

| | |
|---|---|
| Каська Космина, в. 168 | 100.00 |
| Гавриїл Ганусеч, в. 351 | 200.00 |
| Йосиф Каня, в. 1 | 1.000.00 |
| Ева Пришляк, в. 60 | 968.35 |
| Петро Смерек, в. 28 | 964.23 |
| Іван Смаль, в. 301 | 1.000.00 |
| Андрій Андрець, в. 235 | 500.00 |
| М. Покітинський, в. 198 | 1.000.00 |
| Афтан. Дошна, в. 12 | 1.000.00 |
| Іван Вереб, в. 104 | 938.50 |
| Гавриїл Ґамбаль, в. 2 | 1.000.00 |
| Максим Маркіза, в. 99 | 1.000.00 |
| Андрій Варян, в. 39 | 1.000.00 |
| Теод. Личканин, в. 9 | 1.000.00 |
| А. Заяцковський, в. 229 | 1.000.00 |

**Запомоги з фонду запомогового:**

| | |
|---|---|
| Теодор Голодняк, в. 101 | 100.00 |
| Іван Бур, в. 120 | 50.00 |
| Вікт. Дрожинська, в. 195 | 25.00 |
| Мик. Пороховник, в. 235 | 50.00 |
| Павло Беднарчик, в. 1 | 25.00 |
| Нестор Олійник, в. 5 | 25.00 |
| Стефан Матлага, в. 65 | 50.00 |
| Іван Лапіцький, в. 96 | 50.00 |
| Василь Паньків, в. 127 | 50.00 |
| Юрій Цицик, в. 247 | 50.00 |

**Виплати з фонду сирітського:**

| | |
|---|---|
| Михайло Юґас, в. 229 | 467.03 |
| Іван Ветхач, в. 322 | 250.00 |
| Теодор Дзядик, в. 18 | 771.50 |
| Гавриїл Дзядик, в. 23 | 57.06 |

**Розходи адміністраційні:**

| | |
|---|---|
| „Свобода" за орґан | 2.887.80 |
| Платня голов. уряду | 445.00 |
| Асекурація реальности | 147.00 |
| Стейти за лайсенси і справоздання | 123.00 |
| Справи організаційні | 100.60 |
| Видатки в справах правних | 112.62 |
| Видатки канцелярійні | 45.94 |
| Разом | 18.553.63 |

**ЗІСТАВЛЕННЄ:**

| | |
|---|---|
| Готівка з кінцем міс. лютого остала | 151.486.12 |
| Прихід за март | 26.611.85 |
| Разом | 178.097.97 |
| Розхід за март | 18.553.63 |
| Готівка з кінцем міс. марта остає | 159.544.34 |

**БІЛЯНС:**

**Стан чинний:**

| | |
|---|---|
| Готівка | 159.544.84 |
| Морґечі | 193.895.55 |
| Бонди | 454.166.48 |
| Реальність | 19.500.00 |
| Друкарня | 34.000.00 |
| Разом | 861.106.37 |

**Стан довжний:**

| | |
|---|---|
| Фонд посмертний | 501.257.64 |
| „ резервовий | 174.395.75 |
| „ адміністрац. | 26.228.63 |
| „ запомоговий | 21.200.60 |
| „ народний | 59.41 |
| „ конвенційний | 12.627.34 |
| „ сирітський | 125.337.00 |
| Разом | 861.106.37 |

**С. Ядловський**, гол. предс.
**В. Левчик**, гол. касієр
**Р. Слободян**, г. фін. секр.

## ЗАПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ „БРОДИ"

подає до відома пп. Жертводавцям, котрі закупили цеголки (25 цнт.) на удержанне бідних студентів і сиріт в Бродах, що тягненне відбулось дня 1. цвітня, та слідуючі числа виграли премії:

**№ 3—2, А292—4, № 416—7, № 85—7**

По премії просимо ласкаво звернутися на адресу (листовно) секретаря: Stefan Shipka, 199 Avenue B, New York City.

Точне справоздание зі зібраних грошей буде поміщене в коротнім часі.

**Володимир Щесь**, предс.;
**Стефан Шипка**, секр.;
**Павло Ганчарик**, кас.;

## ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ У. Н. С.
## МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
**за місяць март, 1923 року.**

**ПРИХІД:**

| Відділ | Заплатив | Відділ | Заплатив |
|---|---|---|---|
| 1. | 14.20 | 159. | 3.60 |
| 2. | 8.25 | 160. | 12.40 |
| 3. | 5.65 | 161. | 4.10 |
| 4. | 2.70 | 162. | 1.60 |
| 5. | 5.40 | 163. | 4.50 |
| 7. | 22.30 | 165. | 6.85 |
| 8. | 4.95 | 168. | 11.50 |
| 9. | 7.43 | 170. | 9.70 |
| 10. | 1.80 | 174. | 2.93 |
| 14. | 2.30 | 175. | 5.65 |
| 15. | 5.90 | 176. | 3.15 |
| 16. | 5.85 | 177. | 1.35 |
| 18. | 9.90 | 179. | 12.40 |
| 20. | 4.28 | 181. | 14.00 |
| 21. | 90 | 182. | 4.75 |
| 22. | 11.70 | 183. | 4.50 |
| 24. | 5.65 | 192. | 1.80 |
| 25. | 2.50 | 193. | 8.80 |
| 27. | 2.25 | 196. | 4.15 |
| 28. | 13.75 | 198. | 2.00 |
| 29. | 6.30 | 200. | 9.22 |
| 30. | 2.05 | 203. | 3.85 |
| 31. | 13.28 | 204. | 2.30 |
| 34. | 2.95 | 206. | 18.90 |
| 38. | 24.55 | 208. | 1.35 |
| 39. | 3.83 | 209. | 9.25 |
| 40. | 1.58 | 210. | 5.40 |
| 41. | 4.05 | 211. | 7.45 |
| 42. | 5.85 | 213. | 18.81 |
| 43. | 1.40 | 214. | 5.40 |
| 44. | 17.10 | 217. | 16.65 |
| 45. | 5.63 | 218. | 19.15 |
| 47. | 1.40 | 220. | 11.03 |
| 50. | 4.30 | 221. | 8.33 |
| 51. | 2.03 | 223. | 10.40 |
| 52. | 90 | 224. | 1.13 |
| 53. | 4.95 | 226. | 1.35 |
| 55. | 5.90 | 228. | 4.35 |
| 57. | 4.75 | 229. | 5.85 |
| 58. | 3.20 | 230. | 14.85 |
| 59. | 3.15 | 232. | 3.83 |
| 61. | 4.73 | 233. | 80 |
| 62. | 6.75 | 234. | 22.30 |
| 63. | 26.35 | 237. | 11.05 |
| 64. | 5.90 | 239. | 6.80 |
| 65. | 8.55 | 241. | 2.70 |
| 67. | 4.05 | 242. | 90 |
| 68. | 1.35 | 243. | 16.20 |
| 70. | 15.53 | 244. | 1.80 |
| 72. | 2.75 | 245. | 8.35 |
| 73. | 4.95 | 247. | 16.20 |
| 74. | 3.00 | 248. | 1.15 |
| 75. | 5.65 | 250. | 1.57 |
| 76. | 10.80 | 251. | 8.35 |
| 78. | 4.75 | 252. | 75 |
| 80. | 1.00 | 258. | 2.95 |
| 81. | 4.30 | 259. | 8.33 |
| 82. | 2.95 | 262. | 2.48 |
| 83. | 7.70 | 270. | 16.45 |
| 85. | 9.25 | 274. | 8.10 |
| 87. | 9.00 | 276. | 42.25 |
| 90. | 10.80 | 278. | 6.55 |
| 91. | 14.00 | 282. | 9.80 |
| 94. | 5.40 | 283. | 5.85 |
| 96. | 11.95 | 288. | 10.80 |
| 97. | 2.25 | 289. | 7.05 |
| 98. | 4.30 | 292. | 6.30 |
| 99. | 21.15 | 295. | 3.40 |
| 100. | 3.13 | 296. | 3.83 |
| 102. | 19.20 | 301. | 9.45 |
| 103. | 1.80 | 308. | 16.90 |
| 104. | 16.20 | 314. | 80 |
| 105. | 3.45 | 316. | 7.20 |
| 106. | 3.00 | 317. | 4.25 |
| 108. | 5.63 | 320. | 2.48 |
| 109. | 5.25 | 321. | 6.30 |
| 110. | 68 | 323. | 4.10 |
| 112. | 7.45 | 324. | 5.40 |
| 113. | 5.85 | 326. | 12.37 |
| 114. | 1.80 | 330. | 2.70 |
| 116. | 2.10 | 332. | 4.30 |
| 120. | 5.35 | 338. | 18.45 |
| 121. | 5.85 | 339. | 22.05 |
| 123. | 2.03 | 341. | 2.25 |
| 124. | 9.45 | 342. | 11.25 |
| 128. | 3.85 | 347. | 9.50 |
| 130. | 3.05 | 350. | 2.13 |
| 131. | 1.15 | 355. | 24 |
| 132. | 21.60 | 357. | 70 |
| 133. | 4.75 | 363. | 5.85 |
| 135. | 2.50 | 364. | 2.93 |
| 136. | 11.05 | 365. | 3.60 |
| 137. | 7.45 | 367. | 4.73 |
| 142. | 5.40 | 369. | 11.50 |
| 143. | 1.35 | 370. | 6.10 |
| 145. | 1.75 | 371. | 6.75 |
| 146. | 5.65 | 379. | 2.70 |
| 147. | 17.10 | 380. | 2.93 |
| 149. | 5.40 | 384. | 8.85 |
| 153. | 2.00 | 385. | 7.00 |
| 155. | 25.90 | 388. | 5.00 |
| 158. | 65 | 396. | 6.75 |

| | |
|---|---|
| З місячних вкладок | 1.433.96 |

**РОЗХІД:**

**Посмертне по бл. п.:**

| | |
|---|---|
| Стефан Венгрин, в. 70 | 38.00 |
| Теодор Майстро, в. 7 | 133.00 |
| Мик. Гарасимів, в. 218 | 53.00 |

**Розходи адміністраційні:**

| | |
|---|---|
| Платня робітника | 125.00 |
| Видатки канцелярійні | 7.00 |
| Разом | 356.00 |

**ЗІСТАВЛЕННЄ:**

| | |
|---|---|
| Готівка з кінцем міс. лютого остала | 16.569.55 |
| Прихід за март | 1.433.96 |
| Разом | 18.003.51 |
| Розхід за март | 356.00 |
| Готівка з кінцем міс. марта остає | 17.647.51 |

**Зіставлення по фондам:**

| | |
|---|---|
| Фонд посмертний | 14.204.09 |
| „ адміністрац. | 3.443.42 |
| Разом | 17.647.51 |

Доплачено зі старої резерви по бл. п.:

| | |
|---|---|
| Стефан Венгрин, в. 70 | 62.00 |
| Теодор Майстро, в. 7 | 67.00 |
| Разом | 129.00 |

**С. Ядловський**, гол. пред.;
**В. Левчик**, гол. касієр;
**Р. Слободян**, г. фін. секр.



# ДОПИСІ

## ТОРОНТО, ОНТ., КАНАДА.

### Большевицькі крутарства.

При кінці місяця марта появилися в Торонті червоні оголошення, розкинені по ріжних закутинах, які оповіщували, що Р. П. К. виставить перший раз в Канаді штуку „Наглий Суд в Галичині", і що заразом буде вечер пошани полеглим героям Мельничукови і Шереметі. Се мало бути 31. марта с. р.

Мені, яко укр. контр-революціонерови, треба було перше порішити, чи йти чи ні, але, взявши під розваґу, що то буде вечер пошани, постановив я собі піти. Вступне було від 25 ц. вгору так, що котрі більші пролетарі, платили по $1, а я з другими буржуями по 25 ц., так, що, взявши те все по комунальному, одні покривали других.

Все по інтернаціональному, від початку до кінця. Оголошення червоні; будинок винайменений в московських жидів; входите до середини і перша „пошана" для погибших героїв, яка кидається в очі, се торг „айскрімом", напитками і т. п., дальше, грає циганська орхестра, яка своєю мельодією і гуком нагадує тарахканнє галицьких дітий „рондлями".

Нараз підноситься куртина! На сцені шість торонтонських комісарів з „робітничою" літературою в руках. Удають, що роблять засіданнє „чрезвичайки" в Галичині. Счинили рейвах; трохи покричали і куртина гепнула на долину. Се тривало около 5 мінут.

За якої пів години куртина знов підноситься і вводять на сцену Мельничука а опісля Шеремету, котрих на сцені розстріляно.

Але найінтереснійша сцена була, яка представляла похорон, а на похороні домовина з **червоно-білими** вінками, причім товариші приспівували жалібний марш.

Вискочив один з гладших на сцену проголосити, що на другий день буде масове віче, на якім буде поясненнє, хто віддав Полякам Східну Галичину. Сплю не сплю через ніч, а в неділю йду на згадане віче. Приходжу і виджу на сцені тогосамого „товарища". Помахав, покричав і зник за сценою, а на його місце виходить ще гладший і більше вишліфований та вирафінований „товариш" з Винипеґу. Торонтонцям він інтересний не так тому, що аж з Винипеґу, але тому, що він свого часу брав за організаційні справи не по богато, а лише по $50 тижнево. Се було, поки він був на сході. По кілько він тепер бере робітничих гроший, се домашня справа „товаришів", але всетаки страшно робітничі справи зморили його.

Отже він плів за всі краї, а нараз сказав, що Галичина пропала. А пропала тому, що Національна Рада під командою Петрушевича віддала Галичину Польщі. Але ще є такі дурні, що вірять тому, котрих дурять „попи" та „прічери". Таксамо бесідник накинувся на „Український Голос", обзиваючи його „плюгавою шматою", а його читачів непристойними словами. Потім звернувся і заревів: „Ми її здобудемо, наша червона армія." Далі пустив тумана, що Франція вже зробила пляни відібрати Галичину від Польщі. Таксамо дурили публику нині на мітинґу, як вчера на представленню.

А потім на його місце вискакує їх „блудний син", торонтонський аґентик, що має лице перед людьми звати себе „пролєтарем". Його перші слова були: „Давайте нам гроші, бо нам треба післати політичним вязням" і зачав читати якісь листи, нібито від тих вязнів, але чи ті листи писані в Галичині чи в Торонті, того не показав. Закінчив загальним оплюгавленням свідомих Українців, але присутні на галі патріоти примусили його замовкнути. Можеб він і більше набрав та за нього завзято вступилась одна ротата „товаришка". Плів той аґентик, що Українці в Торонті вже в Петрушевича не вірять, а вірять, що Литва Галичину визволить. Се він пробував перекрутити той факт, що Український Горожанський Комітет вислав до Литви телеґраму обурення проти прилучення Вильни до Польщі, на що литовський уряд дав нашому Комітетови сердечну відповідь. Та тим большевицьким крутіям скажемо словами Шевченка: „Дуріть дітей, дуріть себе, та не дуріть Бога".

**Присутний.**

**В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".**



## ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЩО

Іміґраційна квота з Росії, Румунії і Литви була виповнена 7. марця? Всі іміґранти з тих країв приїзджаючі по 7. марцю, підлягають депортації. Чи Ви знаєте, що тютюн знаходячийся в Мюред турецьких цигаретках є 100% чисто турецький і є найдорожчий і найлішший тютюн який росте на сході?